

Asia: VN/18606/2024

Hallituksen esitysluonnos laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Ovatko ehdotetut muutokset selkeitä?

Hallituksen esitysluonnoksessa laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n muuttamisesta kuvataan, että ”Esityksen tavoitteena on yhdenmukaistaa kotikuntakorvauksien tasoa kunnallisten ja yksityisten opetuksen järjestäjien kesken ja vastaamaan niiden velvoitteita. Esityksen tavoitteena on parantaa erityisopettajan ja erityisluokanopettajan antaman opetuksen saatavuutta myös yksityisissä kouluissa.”

Luonnostekstissä todetaan, että nykyinen lainsäädäntö (Pol 17§) ei velvoita ei-kunnallisia opetuksen järjestäjiä antamaan perusopetuslain 17 §:n mukaista erityistä tukea. Samoin mainitun pykälän 5 momentin mukaan, jos muu opetuksen järjestäjä kuin kunta ei järjestä 1 momentissa tarkoitettua tukea, päätöksen oppilaalle järjestettävästä erityisestä tuesta tekee opetuksen järjestäjän esityksestä oppilaan asuinkunta. Luonnostekstissä tuodaan kuitenkin esille, että ”Tosiasiasa erityistä tukea järjestetään myös valtion kouluissa ja harjoittelukouluissa, joten ero ei käytännössä ole merkittävä.” Pol 17 § (tai vireillä olevien perusopetuksen tuen säädösten) osalta yliopistojen harjoittelukoulut eivät kuitenkaan rajaudu tuen järjestämisvelvoitteen ulkopuolelle.

Tampereen yliopiston normaalikoulu näkee, että lausunnolla olevaa lakia olisi tärkeää täsmentää ja selkeyttää oppilaiden tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmista sekä opettajankoulutus-tehtävän nojalla. Tampereen yliopiston normaalikoulu kuten valtaosin muutkin harjoittelukoulut, toimivat osana kunnallisen opetuksen järjestäjän oppilaaksiottoalueita ja koulupolkuja lähikoulu-periaatteella. Lisäksi tulee huomioida, että harjoittelukouluilla on valtakunnallinen opettajankoulutuksen vastuutehtävä, mikä erottaa harjoittelukoulut muista yksityisistä opetuksen järjestäjistä. Harjoittelukoulujen opettajankoulutustehtävää ajatellen tulee täsmennyksin varmistaa, että rahoituksen ja velvoitteiden ohjaava vaikutus on edistämässä – ei hankaloittamassa – opetusharjoittelijoiden mahdollisuutta saada opinnoissaan riittävästi ohjausta tuen tarpeisten oppilaiden kanssa toimimiseen.

Tampereen yliopiston normaalikoulu näkee, että esityksestä jää epäselväksi mihin harjoittelukoulujen raja 100 prosenttiin nostettavan kotikuntakorvauksen ulkopuolelle opettajankoulutusta tuottavina yksikköinä perustuu. Esitys ei Tampereen yliopiston normaalikoulun näkemyksen mukaan tällaisenaan täytä tavoitteitaan yhdenmukaistaa kotikuntakorvauksien tasoa kunnallisten ja yksityisten opetuksen järjestäjien kesken tai parantaa erityisopettajan ja erityisluokanopettajan antaman opetuksen saatavuutta myös yksityisissä kouluissa.

Onko teillä täydennettävää esityksen vaikutusarvioihin?

Tampereen yliopiston normaalikoulu pitää tärkeänä avata luonnoksessa useammassa kohdassa esitettyä lausetta ”Tosiasiassa erityistä tukea järjestetään myös valtion kouluissa ja harjoittelukouluissa, joten eron ei arvioida olevan käytännössä suuri.”

Nykyinen lainsäädäntö (Pol 17§) ei velvoita ei-kunnallisia opetuksen järjestäjiä antamaan perusopetuslain 17 §:n mukaista erityistä tukea. Viime vuosina erityistä tukea on voitu järjestää joillakin harjoittelukouluilla harjoittelukoulujen ja kunnallisen opetuksenjärjestäjän välisillä sopimuksilla. On huomioitava, että kunnallisella opetuksenjärjestäjällä ei kuitenkaan ole lain säätämää velvoitetta sopimuksen solmimiseen, kaikki kunnat eivät ole tähän halukkaita ja sopimusten sisällöissä voi olla suuria eroja.

Tampereen yliopiston normaalikoulu haluaa tuoda esille sen, että yliopistojen harjoittelukoulujen oppilaaksiottokäytäntö voi poiketa huomattavasti yksityiskoulujen oppilaaksi otosta ja vaihdella myös sijaintikunnan kanssa tehdyn sopimuksen mukaan. Useissa harjoittelukouluissa oppilaaksiotto tapahtuu kaupungin osoittamalta alueelta (lähikoulu), jolloin perusopetusryhmät koostuvat hyvinkin heterogeenisestä oppimisen tuen tarpeesta koostuvasta oppilasjoukosta. Nykyisen kotikuntakorvauksen (94 %) osalta harjoittelukoulun rahoitus ja vähäisemmät velvoitteet erityisen tuen järjestämiseen eivät kannusta tai ohjaa toimimaan erityisen tuen järjestelyissä osana kunnan tai kaupungin kouluverkon tuen järjestelyitä. 100 % kotikuntakorvaus yhtenäistäisi rahoitusta ja velvoitteita ja mahdollistaisi lähikouluna toimivan harjoittelukoulun toimimisen osana kunnan tai kaupungin verkostoa. Tampereen yliopiston normaalikoulu järjestää nykyiselläänkin erityistä tukea oppilailleen ja tekee vaativammassa esim. pienluokkapaikkaa tarvitsevien oppilaiden osalta yhteistyötä Tampereen kaupungin kanssa.

Yliopiston harjoittelukouluna Tampereen yliopiston normaalikoulu esittää lakiin kirjattavaksi yhteistyövelvoitteen sijaintikunnan/kunnallisen opetuksenjärjestäjän kanssa. Tällöin harjoittelukoulu voisi sopia kunnan/kaupungin kanssa sopimusteitse erityisen tuen antamisen profiilista, esim. pienluokkaopetuksen järjestämisestä. Vaade siitä, että harjoittelukoulu järjestäisi omille oppilailleen erityisen tuen kaikin tavoin täysin itsenäisesti ilman sijaintikunnan/kaupungin opetustoimen kanssa tehtävää yhteistyötä, ei harjoittelukoulun koon/oppilasmäärän vuoksi olisi kohtuullista eikä käytännössä toimiva ratkaisu.

Tampereen yliopiston normaalikoulu pitää tärkeänä kotikuntakorvauksen yhtenäistämistä sekä velvollisuutta kunnallisen opetuksen järjestäjän kanssa solmittavaan sopimukseen myös opettajankoulutuksen ja ohjatun harjoittelun näkökulmasta, koska myös erityisopetuksen koulutusvastuu on nykyisellään laajentunut koskemaan kaikkia opettajankoulutusta antavia yliopistoja, viimeisimpänä Tampereen yliopistoa. Tämän johdosta, vaikka luonnoksessa nostetaan esille harjoittelukoulujen oppilasmäärän vähäisyys kunnallisen opetuksenjärjestäjän rinnalla prosentteina, vaikutus opettajankoulutuksen läpäisevien tulevaisuuden opettajien kautta on erittäin merkittävä. ”Ei-kunnallisena opetuksen järjestäjänä toimii 5 valtion koulua ja 8 harjoittelukoulua ylläpitävää yliopistoa, joiden opetuksessa on yhteensä noin 8 200 esi- ja perusopetuksen oppilasta eli noin 1,5 % kaikista”. Oppilasmäärän vähyys valtakunnallisessa mittakaavassa ei saisi myöskään olla perusteena oppilaiden eriarvoiselle asemalle suhteessa tuen saamiseen. Voidaan myös kysyä, kuinka merkittävä kustannusvaikutus harjoittelukoulujen mainitulla valtakunnantason verrattain vähäisellä oppilasmäärällä olisi kotikuntakorvauksen noustessa harjoittelukoulujen osaltakin 100 %.

Perusopetuslain 17§ 5 momentin mukaan, jos muu opetuksen järjestäjä kuin kunta ei järjestä 1 momentissa tarkoitettua tukea, päätöksen oppilaalle järjestettävästä erityisestä tuesta tekee opetuksen järjestäjän esityksestä oppilaan asuinkunta. Tampereen yliopiston normaalikoulu lausuu edellä liittyvän vaikutusarvioista seuraavaa: kahden eri opetuksen järjestäjän välillä tietoturvalisuusnäkökulmat eivät tällä hetkellä salli tiedon siirtoa ennen oppilaaksiottoa toisen opetuksen järjestäjän piiriin. Pyydämme myös selvennystä, voiko kunnallinen opetuksenjärjestäjä tehdä hallintopäätöstä yliopiston harjoittelukoulun oppilaasta ja mikä on oikaisuvaatimusmenettely, jos näin toimitaan. Kolmiportaisen tuen aikana on esiintynyt tapauksia, joissa kaupungeissa on pidättydytty tekemästä erityisen tuen päätöksiä tai ei ole osoitettu oppilaspaikkaa, jolloin harjoittelukoulun oppilaan oikeus oikea-aikaiseen tukeen ei ole toteutunut. Mikäli ei-kunnallinen opetuksenjärjestäjä ei voi tehdä päätöstä erityisestä tuesta, tarvitaan vahvaa lainsäädännöllistä tukea, miten turvataan erityisen tuen päätösprosessi ja toteutuuko yhdenvertaisuus, mikäli yksityisillä kouluilla on tämä mahdollisuus.

Mikäli ehdotus Pol 17 § 5 momentin muutoksesta toteutuu seuraavasti: ”jos valtion koulu tai yliopiston harjoittelukoulu ei järjestä erityistä tukea, päätöksen oppilaalle järjestettävästä erityisestä tuesta tekee opetuksen järjestäjän esityksestä oppilaan asuinkunta. Päätöksen tekemisen ohella momentti tarkoittaa sitä, että mainituilla opetuksen järjestäjillä ei myöskään ole lakisääteistä erityisen tuen järjestämisen velvoitetta”, tulee varmistaa toimintaketju vahvalla ohjauksella, jossa varmistetaan toimintatapa ristiriitatilanteissa, koska lakiehdotuksessa on tunnistettavissa mahdollisuus epätasa-arvoisen tilanteen syntymiseen.

Luonnostekstin kohdassa ”Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys” on tunnistettu, että lapset olisivat eri asemassa lakisääteisen erityisen tuen järjestämisvelvoitteen osalta sen mukaan, minne opetuksen järjestäjän opetuksessa he ovat ja nostettu esille jälleen näkemys, että ”erityistä tukea tosiasiaissa järjestetään myös valtion kouluissa ja harjoittelukouluissa, joten ero ei käytännössä ole merkittävä”.

Tampereen yliopiston normaalikoulun näkemyksen mukaan kotikuntakorvaus tulisi harjoittelukoulujenkin osalta nostaa yhtenevästi 100 %. Lisäksi tulisi kirjata velvoite sijaintikunnan ja harjoittelukoulun yhteistyöstä erityisen tuen järjestelyissä aiemmin kuvatulla tavalla. Näin voidaan turvata harjoittelukoulun oppilaiden yhdenvertainen kohtelu sekä tuetaan suomalaisen koulutusjärjestelmän yhtä peruspilaria: laadukasta ja osaavaa opettajankoulutusta osana jokaisen lapsen tasarvoista tulevaisuutta oikea-aikaisen tuen avulla niin kunnallisessa kuin ei-kunnallisessa perusopetusta antavassa koulussa.

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Tiivistelmä_TAU_Tampereen yliopiston normaalikoulu.pdf](#)

Östring Heidi
Tampereen yliopiston normaalikoulu